

Ett möte med en förnäm gammal Rotarian

Kåseri i Malmö Rotaryklubb av Eugéne Flygare
den 4 november 1965.

I dag ämnar jag tala om min samvaro och mina samtal med den norske rotarianen Reidar Brekke, då vi under tre veckors tid voro tillsammans på Hotel La Concha, cirka 3 mil väster om Malaga i Spanien. Jag tror nämligen att det är av intresse för mina klubbkamrater att få höra litet om hur det var i Rotaryrörelsens barndom.

Brekke, som var en cirka 75 års man, hade varit rotarian sedan 1926. Han hade varit norsk distriktsguvernör 1932 och hade då bland annat utövat värdskap för Rotarys stiftare, Paul Harris, under dennes besök i Norge. Som ledamot av en av Rotarys internationella kommittéer, hade han år 1933 varit kallad till Chicago och hade då under en weekend varit Harris gäst i dennes hus utanför staden.

I Trondheim, där han bor, hade han varit direktör för ett försäkringsföretag och hade då bland annat ofta varit i Malmö, där han blivit god vän med den bortgångne Gustaf Malmström, en av vår klubbkamrat Erik Anderssons företrädare på direktörsstolen i bolaget Skåne.

På sin tid hade han varit Norges främste sportfiskare och hade varit god vän med våra bortgångna klubbkamrater Nikke Kihlbom och Gustav Köhler. Han hade deltagit i fisketävling anordnad av Södra Sveriges sportfiskeklubb i Skeen. Kihlbom hade då hämtat honom med bil i Ljungby. Framkomna till Skeen hade en av tävlingsdeltagarna, som ej känt Brekke, kommit fram till dem och frågat Kihlbom: "När kommer den där Norrbaggen, som vi skall klå i morgon."

Det hade varit Brekke, som vann priset. Han berättade vidare, att hans intresse för sportfiske och flugor väckt hans intresse för insekter i allmänhet, vilket resulterat i att han som framstående entomolog blivit kallad till hedersledamot av Norges Videnskablige Selskab. Som misstänkt medlem och ledare inom den norska frihetsrörelsen hade han ett par år suttit i koncentrationsläger på Grini, där han klarat de många lottdragningarna för att utvälja dem, som skulle arkebuseras som vedergällning för av norrmän gjorda attentat mot tyskarna.

Till denna presentation av min vän Brekke vill jag tillägga, att han var en högst kultiverad person med höga ideal, som grundligt tänkt sig in i rotaryrörelsen.

Så övergår jag till våra samtal. Som stöd för mina minnesbilder, har jag även haft ett av Brekke hållet föredrag vid den norska distriktskonferensen år 1954.

Om Paul Harris berättade Brekke, att denne, som ursprungligen hade varit advokat med en ej särdeles inbringande kundkrets, varken genom sitt framträdande eller sitt utseende verkat imponerande som ledargestalt. Han hade inte heller varit någon särskilt framstående talare. Brekke ville närmast rubricera honom som en man med barnasinne, som både tänkte och kände annorlunda än de flesta. Han

hade varit en mycket bra människa och från honom hade utstrålat något oförklarligt inspirerande. Någon organisatör hade han heller inte varit. Åran av Rotarys framgång, sade Brekke, har måst helt tillskrivas rörelsens förste generalsekretärare Chessly Perry. Detta har ju förresten vitsordats av Harris själv i hans uttalande "Om jag varit Rotarys arkitekt så har Ches. Perry varit dess byggmästare".

Om Harris hem, där han bodde med sin hustru och hennes syster, berättade Brekke, att detta varit av allra enklaste slag, möblerat med pinnstolar och övriga möbler i samma stil. Han nämnde även, att trots det Harris ekonomiska ställning varit mycket blygsam, så hade han städse vägrat emottaga annat stöd från Rotary utöver de årliga 500 dollar, som anslagits till hans representation. Livsföringen i hemmet hade varit mycket enkel, en liten hönsgård, skött av svägerskan, hade förstärkt matsedeln.

Dagarna i Harris hem hade tillbragts med givande samtal de båda herrarna emellan. Inför Brekkes avresa på måndagsmorgonen hade Harris på söndagskvällen lagt fram sin gästbok och bett om några rader. Efter noggrann eftertanke hade Brekke då skrivit i min översättning till svenska: "Rotary kommer från en god mans hjärta och från en klok mans hjärna". Jag vill framhålla att min översättning till det svenska ordet god kanske ej helt täcker det engelska ordet good. Sedan Harris tackat för de vänliga orden hade han efter en stunds eftertanke yttrat, att "Brekke nog kommit sanningen närmare, om han skrivit, att Rotary emanerar från en man, som av hjärtat vill vara en god människa och i hjärnan tror, att det är klokt att vara det". Orden äro tankvärda och innebörden kanske förklarar något av anledningen till att Rotary slagit rot i så många hjärtan och länder.

Brekke erinrade vidare om att Chicagos universitet i början av 1930-talet tillsatt en kommitté för att analysera rörelsen och Chicagoklubben och göra ett uttalande härom. Resultatet hade blivit en bok på 293 sidor, ett vetenskapligt verk, som hållit sig till realiteter. Av utredningen framgår, att den klubb, som stiftats av Harris 1905 varit en ren "Booster eller Sponsor" klubb, vars ändamål varit profit. Medlemmarna skulle gynna varandra och gärna göra affärer med varandra. Det förelåg en uppgift, att affärerna inom klubbmedlemmarna i Chicago år 1915 rört sig om en omsättning på \$ 1.750.000. Ännu 10 år efter klubbens stiftande var dess uppgift således fortfarande profit, men det hade hänt något under tiden. År 1909 hade inom klubben uppstått spörsmålet om denna inte kunde göra något för att skaffa stadens centrum ett mer än välbehövt s.k. "Förargelsens hus". Folk gick ju omkring och skvätte litet här och där i portgångar och mot husgavlar. Saken hade tagit upp med stadens fäder, huset hade kommit till, utan kostnad för klubben och servicetanken inom Rotary hade slagit rot.

Utredningen nämner även att profitttanken klubbmedlemmarna emellan gjort medlemskap i Rotary eftersträvat av affärsmän, handelsresande, försäkringsagenter m.fl., som sökt kontakter. Som rotarybröder kunde de ju resa runt till de olika klubbarna och komma till dukat bord. Medlemskap i Rotary hade av medlemmarnas firmor ansetts så fördelaktigt att dessa i stor utsträckning låtit anställda

rotarianer debitera sig deras medlemsavgift. Trängseln till inval i Rotary hade blivit så stor, att Rotary blivit orsak till och förebild för nya klubbar för amerikanska män såsom Exchange - Lions - Kiwanis och Elks o.s.v.

Klubbens första insats för servicetanken fick betydande konsekvenser, även om det för många medlemmar var främmande att göra någonting för andra. Andra medlemmar kände icke enbart glädje av det - de hade blivit formligen berusade av sin egen godhet och serviceidealet gjorde sitt segertåg i klubbarna. Harris hade hållit igen, han hade tyckt att det gick för fort och att "service" var för mycket. Han föreslog "usefullness" i stället för service, men service skulle det vara, och service blev det. Hyckleri hade då många sagt och det var då, som Sinclair Lewis skrev sin bok "Babbit", som blev en roande satir över amerikansk Rotary.

Utredningen går icke närmare in på värderingen av idealismen i Rotarys slagord "Service", men den fäster sig i synnerhet vid Boy's Work och vid Rotary Foundation, men detta är i kommitténs ögon icke den väsentliga insatsen. Den uttalar, att i Amerika har sedan Rotarys tillkomst sports en tilltagande vilja hos amerikanerna till att ta ledningen i sociala och humanitära verk, och tillerkänns Rotary en väsentlig del av äran för detta. Detta uttalande är kanske det intressantaste av vad jag har sagt i dag.

Utredningen pekar även på att det genomsnittliga medlemskapet i Chicago-klubben hade varit cirka 10 år och att svårigheten med närvaroprocenten vid mötena hade varit den främsta orsaken härtill. Vi har ju aldrig varit så stränga och denna avgångsorsak har ju eliminerats genom den nya klassifikationen "Past service member".

Men, sade Brekke, det har ju här i Rotary, som på så många andra områden, visat sig att det finns en viss förbindelse emellan det man kan giva och det man kan och vill skörda, och där låg även en orsak till att medlemmen och hans klubb skildes åt.

Så till sist en Brekke-historia, med vilken han ville illustrera detta påstående:

En indian kom in till New York, där han uppsökte en advokat för att få råd och hjälp med ordnande av skilsmässa från sin hustru.

Indianen talade en dålig engelska och advokaten blev trött på honom och rådde honom att resa hem och slå skilsmässotanken ur hågen. Indianen hade då blivit stött och svarat:

"Jag sår majs och jag skördar majs, jag sår spenat och jag skördar spenat, men jag sår indianer och får kineser. Jag skall skiljas!"

Reidar Brekke sen.

Trondheim 12. November 1965.
SØNDRE GT. 14

Kjære Rotarybroder Flygare,

Hjærtelig takk for brev av 9.ds. med bilag og for den elskverdige omtale. Noen misforståelser er der nokk og det var vel nokkså naturlig i vor alder og med vore to forskjellige sprog. Jeg vil gjerne få nevne dem.

Det Kongelige Norske Videnskabs-selskab som ble stiftet i 1760 ble i 1926 delt i to likestilte avdelinger " Akademiet " og " Museet ". I akademiet blir man innvoteret som medlem på grunnlag av vitenskapelige publikasjoner. Her har der meldt sig en misforståelse.

Jeg ble i sin tid innvotert som medlem på grunnlag av mine publikasjoner om Dagsländor - Bäcksländor og Nattsländor - ikke som hedersledamot.

Jeg har vært preses for den annen avdeling i ca. 30 år og er det fremdeles tiltrods for at jeg har bedt pent om å få tre tilbake.

" Museet " med sine vitenskapelige forskningsavdelinger skal integreres i det universitet som nu står foran sin opprettelse i Trondhjem og man har bedt mig bli stående til dette er gjennomført.

Så var det fangenskapet. Jeg satt ikke på Grini men i konsentrationsleiren på Falstad ved Trondhjem og jeg satt der bare i 8 måneder.

Da jeg snakker hurtig tysk ble jeg av tyskerne ofte brukt som tolk men noen befatning med uttrekning av fanger som skulle skytes har jeg aldrig hatt. Her må foreligge en misforståelse. I gjengivelsen av mitt foredrag i 1954 er der bare en ting å bemerke. Paul Harris hadde som president emeritus en unnerstøttelse av Rotary International på 500

dollar pr. år og så utrolig det enn høres var dette hans eneste inntekt. Når han reiste og holdt foredrag etc. ble alle utgifter dekket av R.I.

Jeg mener å være sikker på dette da jeg syns det var svært lite og jeg snakket med Chesley Perry om det. " Hvis Du kan få ham til å ta imot større unnerstøttelse er Du god " var det svar jeg fikk.

Min kone er i London fortiden hos vor datter derborte men kommer hjem til jul. Vi har heller ikke tatt standpunkt til Spaniatour enda men det kan vel henne vi fristes igjen til våren.

Med et hjærteligste hilsener til ~~RxxxxxxogxBix~~ Deres fru og Demselv
Deres hengivne

MALMÖ
ROTARYKLUBB

OTELL SAVOY: TORSDAGAR KL. 12.25

1928

3012

Veckobrev nr 19 den 4 november 1965
Vårdar den 11 november 1965: Gunnar Gaddén
och Sture Gustafsson

Närvarande klubbmedlemmar: 55

Våra gäster:

Th. Arentz	Sandefjord RK	Stig Sunne	Bromölla RK
C. Areskoug	Bromölla RK	Erik Svensson	Värnamo RK
Rune Askelid	Bromölla RK	K. Thafvelin	Höganäs RK
Theodor Cronquist	Karlshamns RK	B. Thelander	Simrishamns RK
Harald Emtell	Stockholm-Essinge RK	Sixten Thulin	Karlskrona RK
C.-Fr. Gillberg	Karlskrona RK	O. Uddgren	Hässleholms RK
Lars-Erik Hedenbro	Karlskrona RK	Sven Wennerth	Hässleholms RK
Nils Olof Hessel	Karlskrona RK	Ture Ågren	Hälsingborg S RK
Lars Lejdström	Växjö RK	Karl Ciwertz	Möllevången
E. Marköö	Markaryd RK	Jörn Minding	- " -
Yngve Nylin	Kristianstads RK	Torsten Bjurman	Slottsstaden
Yngve Olovsson	Tingsryds RK	Hugo Brissman	- " -
Yngve Rosenqvist	Eslövs RK	Helmuth Carlsen	- " -
Kjell von Schéele	Huskvarna RK	Totte Roos	- " -
Magnus Smedberg	Hälsingborg S RK	Folke Svedenfors	- " -
Hjalmar Sundelöf	Borlänge RK	Hans Berggren	Kirseberg

Gästande icke-rotarianer:

Bruksdisponent Melcher Ekströmer	Införd av Th. Munck af Rosenschöld
Disponent Tage Engström	- " - Överlantmätare Nylin

Besök i andra klubbar:

26/10 Jörgen Faxe	Honolulu RK	1/11 Yngve Pihl	Möllevången
28/10 Tore Tegstam	Funchal RK	W. Reuterswärd	- " -
29/10 Birger Håstadius	Slottsstaden	Sune Wetterlundh	- " -
Carl S. Roos	- " -	2/11 Bengt Ch. Jansson	Kirseberg
Harry Tham	- " -	Curt Malmberg	- " -
1/11 Harald Ekström	Möllevången	W. Scherman	- " -
S.A. Johansson	- " -	Folke Reinholdson	Hälsingborgs RK
Erik Malmquist	- " -		

Sölve Persson presiderade och kunde konstatera att Eugéne Flygare lockat hit osedvanligt många klubbmedlemmar och gäster. Till gästernas antal hade även bidragit att arbetsgivareföreningen höll en försvarskonferens i staden. Våra 34 gäster hälsades med en hjärtlig applåd.

Protokoll jämte föredrag från distriktskonferensen i Malmö 24-26 september finns att låna hos sekreteraren.

Sölve framförde en hälsning från Jörgen Faxe, som på sin Amerikatur kommit till Honolulu, där han besökt rotaryklubben och bott på Halekulani Hotel - on the beach Waikiki and surrounded with graceful cocopalms.

Herman Schlyter fick ordet och berättade att det i år var 1100 år sedan Ansgar dog. Biskopsmötet hade beslutat att hugfästa minnet genom att bilda en Ansgars-fond. Vi lämnade bidrag till fonden genom köp av Ansgarsfemman. Fler femmor finns för intresserade att förvärva hos Herman.

Så var det Eugéne Flygares tur att med sedvanlig bravur kåsera om "Ett möte med en förnäm gammal rotarian". Då vi hade besök av en valfångare från Sandefjord kunde Eugéne få en av sina uppgifter bestyrkt, att den norske rotarianen Reidar Brekke var en stor sportfiskare. Det högintressanta och roliga kåseriet, som bandades genom Sölves försorg, belönades med rungande applåder.

Föredraget bifogas in extenso.

Med rotaryhälsning
Gunnar Åberg
Sekreterare

Malmöklubbarnas program:

8/11	Möllveången	Professor J.J. Pindborg, Köpenhamn: "Ett år i Indien". <u>Kvällssammanträde kl 19.00</u>
9/11	Kirseberg	Börje Wickman, bankdirektör i Svenska Handelsbanken, Stockholm: "Vad skall vi säga om konjunkturerna 1966?"
11/11	Malmöklubben	Wilhelm Reuterswärd: "Kärnvapenproblem".
12/11	Slottsstaden	Georg Lindström: "Afrika II", film.
15/11	Möllevången	Ulf Laurin: Egoföredrag.
16/11	Kirseberg	Gösta Skogman: "Rotary Foundation-veckan".
18/11	Malmöklubben	Åke Bylander: "Handräckning beträffande barn".
19/11	Slottsstaden	David Boberg: "Aktiviteter:::"